

Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de trei ore.**

I TÉTEL

(30 pont)

Îrja a vizsgalapra a helyes válasznak megfelelő betűjelet! Egyetlen helyes válaszlehetőség van.

1. A gyermekkorban érzett aroma illatát kísérő érzelmi töltet példázza az érzetek következő tulajdonságát:

- a. érzelmi tonalitás b. intenzitás c. minőség d. időtartam

2. Az észlelési kép azon tulajdonsága, hogy egy bizonyos tárgy konkrét tulajdonságait tartalmazza, jellemezhető azzal, hogy:

- a. másodlagos c. fragmentált
b. tárgyhöz kötött d. anticipatív

3. Az autóról alkotott képet, amely az elmében jön létre, miután azt korábban észleltem, úgy nevezhető, hogy:

- a. érzékelés c. képzet
b. észlelés d. képzele

4. Annak az olimpián részt vett diáknak a motivációja, aki díjat nyert az adott terület megismerésének vágyából eredően:

- a. kognitív c. érzelmi
b. negatív d. sajátos

5. Az ösztöndíjas egyetemisták névsorának kifüggesztésekor, Johanna arcáról a siker örömét lehetett leolvasni. Az érzelmi folyamat tulajdonsága, amit ez példáz:

- a. a mobilitás c. az intenzitás
b. az expresszivitás d. a hangulat

6. A szerelő azon kapacitását, hogy hosszas gyakorlás után, különösebb idegi terhelés nélkül pontosan végrehajtja a motor szétszereléséhez szükséges műveleteket, a következő figyelemtípust példázza:

- a. fenntartott b. akaratlagos c. önkéntelen d. posztvoluntáris

7. Ahhoz, hogy egy maratonversenyen megszerezze az első helyet, George-nak minden más versenyzőt meg kellett előznie. Az erőfeszítés megvalósításához szükséges pszichés folyamat a:

- a. képzelet b. érzelem c. emlékezet d. akarat

8. A szubjektív és objektív tényezők együttes halmazát, amely arra irányít, hogy az egyének vagy csoportok egy eredeti és a társadalom számára értékes terméket hozzanak létre, úgy nevezzük, hogy:

- a. akarat c. képzelet
b. kreativitás d. gondolkodás

9. Az a motivációs struktúra, amely húzóerejű ötletekből vagy értékké váló ötletekből áll, és amely az önfenntartás ösztöne ellen hat, úgy nevezhető, hogy:

- a. szükséglet c. eszmény
b. meggyőződés d. érdek

10. A teniszező megélése, amikor megnyer egy fontos meccset, és ezt hangoskodva nyilvánítja ki, a következőre példa:

- a. érzelem b. érdek c. indulat d. meggyőződés

II. TÉTEL

(30 pont)

Adott az alábbi szöveg:

A képzelet segítségével kivetítjük, előre megformáljuk, előre látjuk a munka termékeit, mielőtt azok ténylegesen megvalósulnak. Emellett a gondolkodással kapcsolatban a problémamegoldás természetes menetében előzetes terveket vagy feltételezéseket fogalmazunk meg. Végül a képzelet révén az ember saját életének pályáját vetíti ki a jövőben, kialakít magának egy képet, egy olyan, ehhez kapcsolódó képet, amely mozgósító és ösztönző értékeket eredményez a gyakorlati tevékenység során.

- a) Nevezzen meg két lelki folyamatot/jelenséget, melyre utalást talál a szövegben! **6 pont**
- b) Írja le három jellemzőjét az a) pontban megnevezett egyik lelki folyamatnak/jelenségnek! **6 pont**
- c) Magyarázza meg szövegben tárgyalt és az a) pontban meghatározott lelki folyamatok/jelenségek közötti kölcsönhatást körülbelül egy oldal terjedelemben, a fogalmakat a sajátos pszichológiai jelentésükben használva! **8 pont**
- d) Szemléltesse egy konkrét példán keresztül az empátiát, mint a képzelet egyik eljárását! **4 pont**
- e) Érveljen saját álláspontja mellett arra a kijelentésre vonatkozóan, mely szerint a probléma megértése és megoldása a gondolkodás elválaszthatatlan eljárásai! **6 pont**

III. TÉTEL

(30 pont)

Olvassa el figyelmesen az alábbi szöveget:

Arthur Schopenhauer nem tartozott a mai értelemben vett joviális emberek körébe. Ismerőinek jegyzeteiben felesleges lenne olyan sort keresni, amely őt kedvező vagy legalábbis semleges fényben ábrázolná. Valamennyi művéből és kortársainak írásából egy olyan személyiség képe körvonalazódik, amelyet általában kevésbé méltányolnak: szeszélyes, antiszociális, arrogáns és öntelt, beképzelt és hiú, (...), nő- és embergyűlölő.(...). Amikor uszkárja feldühítette, azzal sértegette, hogy „ember”-nek nevezte. A szó legszorosabb értelmében vett konzervatív volt, azaz meg kívánta tartani az apjától örökölt pénzt, amely lehetővé tette számára, hogy „a filozófiának”, nem pedig „a filozófiából” éljen. (...) Az olvasók saját bőrükön érezhetik a szerző csípős és maró szarkazmusát, aki „A világ mint akarat és képzet” prologusában nyíltan kijelenti, hogy valószínűleg semmit sem fognak érteni az értekezésből, mert nem érnek fel annak intellektuális magasságaihoz, hogy nem mindig a könyv a hibás abban az esetben, amelyben a homlokcsapástól a koponya üresen kong, és hogy nem kell sajnálniuk a művére költött pénzt, hiszen a könyv elegáns védőborítójával jól fog mutatni a szerető szobájában (. ..). Hatvanéves koráig teljesen észrevétlen és mellőzött maradt, a fizetéséből tartotta fenn magát, magányosan élt, nem házasodott meg, meg volt győződve eszméinek értékéről, és arról, hogy előbb-utóbb az emberiség el fogja fogadni azokat. Élete utolsó négy évében hírnévnek és elismerésnek örvendett, a sikert hatalmas örömmel fogadta, és egy sor engedelmes csodálója volt, akik bálványozták őt. Távol állt attól, hogy az általa erkölcsi magatartásként ajánlott mértékletességet és lemondást gyakorolja, Schopenhauer szerette a jó ételeket, drága szivarokat szívott, és rajongott a koncertekért, a lírai művekért és a színházért. Fiatal- és felnőttkorában több romantikus kapcsolata is volt. Az emberi kapcsolatokat vertikálisan, az alávetettség és a csodálat alapján ítélte meg, amelyekben természetesen ő foglalta el a domináns pozíciót. Csak gyermek- és fiatalkorában volt része a barátság megtapasztalásában (...).

Az anya és fia közötti levelezésből egyértelműen kiderül, hogy a kettejük közötti kapcsolat méltányos és tiszteletteljes volt, de semmiképpen sem szoros. Johanna szinte egyáltalán nem érdeklődött fia lelkiállapota iránt, hogy miként fejlődik, hogyan erősödik a személyisége oly sok kilométerre az otthonától; inkább elmondta neki, mi történik vele, és személyes vonatkozásoktól mentes formális tanácsokkal látta el. A levelezésben tükröződő távolságtartó és rideg hangnem kétségtelenül rányomta bélyegét Arthur jövőbeli kapcsolataira. (...) Az anya feljegyzései kifejezően érzékeltetik Arthur jellemét: „Idegesítő és elviselhetetlen vagy, és rendkívül fájdalmasnak találom a veled való együttlétet. A gögöd miatt minden jó tulajdonságod elvész, és semmire sem mérsz velük a társadalomban, egyszerűen azért, mert nem tudsz uralkodni azon a rögeszmén, hogy mindent jobban akarsz tudni, mint mások, hogy mindenkiben hibát találsz, csak magadban nem”.

Johanna e feljegyzéseit összevethetjük az életrajzíró Rüdiger Safranskiéival: „Schopenhauer nem ismerte a toleranciát (...), ritka határozottsággal és szilárdsággal képviselte tudományos és irodalmi álláspontját. Nem használt félszavakat, sem barátokkal, sem ellenfelekkel szemben, és hajlamos volt a gúnyolódásra: gyakran tökéletes humorú pimaszságról tett tanúbizonyságot”. Levonhatjuk azt a következtetést, hogy bármennyire is csodálnánk intelligenciáját, a modora meglehetősen visszataszító volt.

(Joan Solé, *Schopenhauer. Pesimismul devine filosofie*, Ed. Litera, București, 2020)

1. Nevezze meg C. G. Jung elmélete alapján Schopenhauer temperamentumának típusát. Írjon a szöveg alapján két gondolatot/kijelentést, amely alátámasztja adott válaszát! Pontot ér:
 - a. Schopenhauer temperamentumának C.G. Jung elmélete szerinti megnevezése **2 pont**
 - b. A szöveg bármely két olyan gondolatnak/állításnak a kiválasztása, amely az adott választ alátámasztja **4 pont**
2. Úgy gondolja, hogy Schopenhauer egy arrogáns személy volt? Egy, a szövegre való hivatkozással indokolja meg adott válaszát! **4 pont**
3. A szöveg megjeleníti Schopenhauerrel kapcsolatban, hogy *bármennyire is csodálnánk intelligenciáját, a modora meglehetősen visszataszító volt*. A megadott szöveg alapján említsen meg két okot, amelyek alátámasztják ezt az állítást! **6 pont**
4. Mutassa be, fél oldal terjedelemben G. W. Allport elmélete alapján, Schopenhauer karakterét, kiemelve ennek egy kardinális és két fő vonását! Pontot ér:
 - a. Schopenhauer karaktere egy kardinális vonásának kiemelése **2 pont**
 - b. Schopenhauer karaktere bármely két fő vonásának kiemelése **4 pont**
 - c. a bemutatás koherenciája **1 pont**
 - d. a terjedelmi követelményekhez való igazodás **1 pont**
5. Érvekkel támassza alá azt a kijelentést, miszerint *a személyiség egyedi és eredeti!* **6 pont**